

Een buurtschap vol melancholie

BUURTEN

IN BOEKEN

Van Couperus overal een vleug, dichtte Achterberg. Maar het literaire verleden van Den Haag is breder, laat Neerlandicus **Ton van Rijn** deze zomer zien. **Vandaag: Buurtschap Centrum 2005 (mét Couperus).**

De Bosbrug en Het Wachtje rond 1920.
| Foto: HGA



De Denneweg rond 1990. | Foto: HGA/Lilian Philips



Hotel Des Indes.
| Foto: HGA/DSO

In het decor van **Louis Couperus'** eerste grote roman, 'Eline Vere' (1889), speelt het buurtje rond de Denneweg een grote rol. In haar artistieke aanleg, haar overgevoeligheid en haar neiging tot melancholie onderscheidt Eline zich van de meeste anderen in haar omgeving. Het leven biedt haar geen innerlijke rust. Of het nu haar geheime liefde voor de operazanger Fabrice betreft of haar serieuze verbintenis met de gelijkmatige Otto bij wie ze rust en liefde vindt tot ook dan de twijfel weer aan haar begint te knagen, nergens vindt Eline vaste grond.

In een fragment over Fabrice komen we haar tegen in de stad. 'Op een morgen, dat zij commissies (boodschappen, red.) had gedaan en langs de Princessegracht terugkeerde, zag zij Fabrice, die langzaam uit het Bos kwam, bij de Brug. Zij voelde haar hart kloppen en durfde nauwelijks opzien, - toch had zij ten laatste met een schijnbare onverschilligheid haar ogen even op hem wagen te richten (...). Zij zag hem nader komen met zijn flinke, veerkrachtige pas, de flambarde een weinig schuins, de bouffante met de franje afladderend van zijn schouder, en hij ging haar voorbij, terwijl hij haar, of de honden, die hem snuffelend naderden, even aanzag met een blik zonder

gedachte... Wanneer zij daarna omkeerde en langs de Maliebaan zich naar huis begaf, was zij overvol van een blijdschap, die haar boezem deed zwoegen, die haar een kleur op haar koele wangen joeg en haar niet de minste afmatting deed gevoelen, en, thuis gekomen, zong zij die weelde uit met een jubelende kracht, klaterend in helderheid van klank.'

Journalist **Casper Postmaa** publiceerde over architectuur, stedenbouw en de geschiedenis van Den Haag. Maar zijn 'September van een eeuw' (2000) was een roman die eerst als feuilleton werd gepubliceerd in de Haagsche Courant. Het verhaal gaat over het duistere verleden van een Haagse familie. Een fragment uit de 'buurt'. 'Gehaast snelde hij over de Denneweg. Hij had het warm en met de rug van zijn hand veegde hij prikkelende zweetdruppels in zijn rode ogen. 'Krankzinnig, eind van september en dan dit weer,' mompelde hij voortbordurend op het weerbericht dat die morgen op de startpagina van internet stond (...). Halverwege de Denneweg was tekenaar Jaap Vegter bezig om de kap van zijn Citroën DS Chapron te sluiten. Geroutineerde kroeglopers wisten wat dat betekende. Elk jaar als de lentezon Den Haag voor het eerst tot boven de twintig gra-

den had verwarmd, reed de groene cabriolet statig door de straten van Centrum 2005. De kunstenaar zat kaarsrecht achter het stuur, zijn witte haren elegant wapperend in de wind. De snelheid was die van een bedaarde looppas, alsof de bestuurder rekening hield met de bodyguards die hem tijdens zijn rijtoer moesten vergezellen. Maar vandaag sloot hij het linnen dak ten teken dat de stoelen op de terrassen naar binnen konden en de straatvegers met hun bezems achter de bladeren aan moesten. De Denneweg kon zich gaan voorbereiden op de Beaujolais primeur.'

Tonnuus Oosterhoff beschrijft in 'Het dikke hart' (1994) de opkomst, en vooral de snelle ondergang, van Gerrit van Houten (1866-1934), een opmerkelijk schildertalent. Er is over zijn leven weinig bekend. Oosterhoff moest het met summiere gegevens doen en heeft zijn eigen verbeelding de vrije loop gelaten.

'Loos, de grote komediespeler, had de halve ochtend kranten zitten bladeren in een koffiehuis aan de Lange Poten. Hij had zich uitgerekt en gegeeuwd dat het een aard had: 'Haa! Haaw!' Hij wandelde de Parklaan (het Voorhout, red.) eens op. Maar de Parklaan blijft altijd maar de Parklaan. Hij was de bo-

men gaan tellen (...). Dit Den Haag was ongetwijfeld gebouwd door de Vorst der Duisternis zelf, ter verveling. De straten duurden net zo lang als de dagen hier, ze waren allemaal veel te breed. De leegheid

'De kunstenaar zat kaarsrecht achter het stuur'

zoemde in de acteur. Deze engagementen buiten Amsterdam waren toch onverdraaglijk! Wat verlangde hij naar zijn hok in de Reguliersbreestraat, waar ie tot vier uur 's middags onder de dekens kon blijven met nu en dan een glaasje jenever. Hij stond zichzelf toe er niet werkelijk aan te denken dat hij ook daar soms lag te huilen van verveling.'

In 'Hotel des Indes' (2009) van

Kees Ruys raken een schrijver en een verlegen fotografe met elkaar in gesprek en 'bloeit [er] een heilige, maar noodlottige liefde op' (flaptekst).

'De gedachte zou me in die dagen nog herhaaldelijk te binnen vallen: als ik op die middag een paar redelijke zinnen had geschreven en gewoon was doorgedaan, of voor vertrek mijn telefoon toch opgenomen had, in het Haagse Bos een ander pad was ingeslagen (...) - ja, als ik willekeurig wat op deze wandeling van drie kwartier een fractie van één enkele seconde anders had gedaan dan ik het deed, dan zou ik bij het inslaan van het Schoorsteenvegerstraatje de passage van een vrouw hebben gemist die me nog jaren zou vervullen, want ik wilde naar sigarenhandelaar De Graaff en zou op het Voorhout links afgeslagen zijn en niet meer hebben omgekeken (...). Zodra ze naar de middenpromenade overstak, zette ik mijn achtervolging in. Niet veel later stak ze opnieuw over, ditmaal in de richting van de Denneweg. Verder dan de hoek zou ze evenwel niet komen; op een manier die suggereerde dat het kort daarvoor nog lang geweest moest zijn, streek ze vluchtig met haar vingers langs haar haar en betrad de buitenloper van Hotel Des Indes'.